

γλώσσας σχετίζεται με τον πομπό και δηλώνει τη στάση του απέναντι στο περιεχόμενο του μηνύματος που μεταδίδεται. Γι' αυτό τον σκοπό συνήθως χρησιμοποιούνται ο επιτονισμός και τα παραγλωσσικά στοιχεία, αλλά και ο ευρύτερος μηχανισμός της αξιολόγησης μέσω της γλώσσας, που αποτελεί έκφραση της βιωματικής λειτουργίας. Η *μεταγλωσσική* λειτουργία αναφέρεται στον ίδιο τον κώδικα και στηρίζεται στην ανακλαστική ιδιότητα της γλώσσας, που περιγράψαμε στο Κεφάλαιο 1: όταν διευκρινίζουμε κάτι που ειπώθηκε, δίνουμε έναν ορισμό, αναλύουμε ένα γλωσσολογικό φαινόμενο ή παίζουμε γλωσσικά παιχνίδια (σταυρόλεξα, γλωσσοδέτες κ.λπ.), στηριζόμαστε σε αυτή τη λειτουργία. Η *φατική* ή *επαφική* λειτουργία αφορά τον διάλογο της επικοινωνίας και συγκεκριμένα την επίτευξη επαφής μεταξύ πομπού και δέκτη, όπως π.χ. όταν αρχίζουμε ή τερματίζουμε την επικοινωνία χρησιμοποιώντας τυπικές εκφράσεις (*Γεια, τι νέα; Τι γίνεται; Όλα καλά;*). Τέλος, η *ποιητική* ή *αισθητική* λειτουργία στρέφει την προσοχή στο ίδιο το μήνυμα, στον τρόπο που εκφράζεται η γλώσσα. Στη λογοτεχνία αλλά και σε άλλες περιοχές του λόγου (λ.χ. τη διαφήμιση ή τον πολιτικό λόγο), ο ρυθμός, το μέτρο, η επανάληψη και άλλοι μηχανισμοί στρέφουν την προσοχή των συμμετεχόντων όχι σε αυτό που λέγεται, αλλά στον τρόπο με τον οποίο λέγεται.

Ένα πιο οικονομικό σύστημα διάκρισης των λειτουργιών της γλώσσας, που δίνει έμφαση στις πιο σημαντικές από αυτές, είναι η διάκριση του Michael Halliday (Μάικλ Χαλιντέι) (1994) σε τρεις μετα-λειτουργίες της γλώσσας, όπως τις ονομάζει: **μετα-λειτουργίες της γλώσσας** την *αναπαραστατική*, τη *διαπροσωπική* και την *κειμενική*. Η αναπαραστατική λειτουργία της γλώσσας αναφέρεται στις πληροφοριακές/αναφορικές πτυχές της επικοινωνίας, ενώ η διαπροσωπική αφορά τη σχέση των συμμετεχόντων και τη στάση τους απέναντι στο περιεχόμενο της γλωσσικής επικοινωνίας, το πώς δηλαδή εκφράζεται η σχέση του ομιλητή/συγγραφέα με τους ακροατές/αναγνώστες του και πώς αξιολογείται η στάση τους απέναντι σε αυτό που λέγεται. Τέλος,

η κειμενική λειτουργία στηρίζεται στη γραμμικότητα της γλώσσας: εφόσον δεν μπορούμε να πούμε όλα τα πράγματα ταυτόχρονα, θα πρέπει να οργανώσουμε το μήνυμά μας γραμμικά και έτσι να κατασκευάσουμε ένα ολοκληρωμένο μήνυμα με τη μορφή κειμένου. Οι λειτουργίες αυτές συνυπάρχουν συνήθως σε κάθε εκφώνημα, αν και ορισμένα στοιχεία της γλώσσας μπορεί να συνδέονται αποκλειστικά ή κατά προτίμηση με μόνο μία από αυτές. Ουσιαστικά, η διάκριση του Halliday επισημαίνει τους κύριους τρόπους με τους οποίους δρούμε με τη γλώσσα: με τη γλώσσα αναπαριστούμε την πραγματικότητα, συνδεόμαστε με τους συνανθρώπους μας και δημιουργούμε οργανωμένο λόγο.

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΓΡΑΦΗΣ

Στα αποσπάσματα του κεφαλαίου και σε όλο το βιβλίο χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα σύμβολα για την απόδοση του προφορικού λόγου:

::	επίσυρση, τράβηγμα της φωνής
[	ταυτόχρονη ομιλία
(.)	μικρή παύση
( )	μεγαλύτερη παύση
@@@	αποσπάσματα που δεν ακούγονται καλά
«ΚΕΦΑΛΑΙΑ»	έντονη ομιλία